

HOTĂRÂREA nr.82 din 28 noiembrie 2019

**privind cererea de anulare a alegerilor pentru funcția de Președinte al României
din anul 2019, desfășurate în al doilea tur de scrutin la data de
24 noiembrie 2019, formulată de domnul Bogdan Mihail Zamfir**

Publicată în Monitorul Oficial nr.967 din 29.11.2019

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Andreea Costin	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu Drăgănescu.

1. Pe rol se află soluționarea cererii de anulare a alegerilor pentru funcția de Președinte al României din anul 2019, desfășurate în al doilea tur de scrutin la data de 24 noiembrie 2019, formulată de domnul Bogdan Mihail Zamfir.

2. Cererea a fost înregistrată la Curtea Constituțională în data de 26 noiembrie 2019 și formează obiectul Dosarului nr.3155F/2019.

3. În temeiul dispozițiilor art.52 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și ale art.68 alin.(1) din Legea nr.370/2004 pentru alegerea Președintelui României, cererile de anulare a alegerilor se soluționează fără înștiințarea părților, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, pe baza sesizării și a celorlalte documente aflate la dosar.

4. Prin cererea formulată, referindu-se la calitatea sa procesuală, domnul Bogdan Mihail Zamfir invocă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.52 alin.(2) din Legea nr.370/2004 pentru alegerea Președintelui României, republicată, apreciind că este neconstituțional ca numai candidații care au participat la alegeri să poată formula cerere de anulare a alegerilor.

5. Consideră că excepția de neconstituționalitate invocată este admisibilă, întrucât, astfel cum rezultă din Hotărârea nr.66 din 1 octombrie 2019, Curtea Constituțională acționează atât ca o instanță judecătorească, cât și ca instanță de control constituțional, iar dispoziția legală criticată are legătură cu soluționarea cauzei. Totodată, arată că are calitatea procesuală, întrucât are dreptul de a fi ales, astfel având și un interes legitim în acest sens. De asemenea, condițiile de admisibilitate a unei cereri de sesizare a Curții Constituționale cu o excepție de neconstituționalitate sunt reglementate de art.29 din Legea nr.47/1992, potrivit căruia cererea trebuie să fie ridicată în fața instanțelor de judecată, la solicitarea uneia dintre părți sau, din oficiu, de către instanță ori de procuror în cauzele în care participă, în acest caz instanța de judecată fiind, așa cum prevăd Constituția și legea, în procedura alegerilor pentru funcția de Președinte al României, instanța de contencios electoral desemnată de lege; cererea trebuie să vizeze neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță, ceea ce se verifică în acest caz, fiind vizată neconstituționalitatea prevederilor art.52 alin.(2) din Legea nr.370/2004, în sensul că numai un candidat care a participat la alegeri poate să formuleze cerere de anulare a alegerilor; cererea trebuie să nu aibă ca obiect prevederi constatate ca neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale, ceea ce nu este cazul în situația de față, și cererea trebuie să aibă legătură cu soluționarea cauzei, indiferent de obiectul acesteia, și această ultimă cerință fiind îndeplinită. Sub acest ultim aspect arată că singura cerință neîndeplinită pentru înregistrarea candidaturii

sale independente la alegerile pentru funcția de Președinte al României este cea indicată în contestația împotriva neînregistrării candidaturii domnului Bogdan Mihail Zamfir la alegerile pentru Președintele României din anul 2019, care a format obiectul Dosarului nr.2560F/2019 în care a fost invocată o excepție de neconstituționalitate care nu a fost analizată de Curtea Constituțională.

6. În susținerea excepției de neconstituționalitate arată că îi este îngăduit, într-un mod neconstituțional, accesul la justiție prin imposibilitatea formulării cererii de anulare a alegerilor, iar astfel scrutinul din 10 noiembrie 2019 și 24 noiembrie 2019 rămâne viciat.

7. În continuare, în motivarea neconstituționalității art.52 alin.(2) din Legea nr.370/2004, învederează faptul că sunt aplicabile *mutatis mutandis* considerentele Deciziei nr.70 din 5 mai 1999 prin care Curtea, în analiza obiectiilor de neconstituționalitate vizând dispoziții din Legea privind organizarea și desfășurarea referendumului, a reținut că prin formularea generală Constituția recunoaște dreptul Curții de a soluționa acțiuni specifice contenciosului constituțional și, de pe această poziție, de a rezolva cererile sau sesizările care privesc eventualele abateri de la regulile și procedurile referendare. Nu este însă mai puțin adevărat că în sfera dreptului ce îi este conferit prin Constituție de „a veghea” la respectarea procedurilor de organizare și desfășurare a referendumului intră și posibilitatea Curții de a se autosesiza atunci când constată în mod direct sau când are informații (de la cetățeni, din presă, de la organizații neguvernamentale etc.) în legătură cu nerespectarea acestor reguli și proceduri. Această posibilitate este indisolubil legată de exercitarea atribuțiilor Curții de „confirmare” a rezultatelor referendumului. În cazul constatării unor fraude care pun sub semnul îndoielii corectitudinea rezultatului referendumului, Curtea nu confirmă aceste rezultate. Semnificația neconfirmării, care este un act juridic cu consecințe grave, este aceea a constatării nulității referendumului național. Pentru acest motiv Curtea nu poate fi limitată în acțiunea sa de necesitatea existenței unei cereri din partea partidelor sau a alianțelor acestora. Aceste considerente au fost reținute și în Hotărârea nr.2 din 27 iunie 2019 referitoare la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului național din data de 26 mai 2019 și la confirmarea rezultatelor acestuia.

8. Tocmai calitatea de „candidat care a participat la alegeri”, invocată drept necesară de către legiuitor pentru a putea avea calitate procesuală în formularea cererii de anulare a alegerilor, face obiectul cererii formulate, întrucât această lipsă a calității este consecința unor aspecte care au denaturat rezultatul alegerilor din 10 noiembrie 2019.

9. În ceea ce privește fondul cauzei, autorul cererii face, în esență, un examen comparativ al jurisprudenței Curții statuate prin Hotărârile nr.63, nr.64 și nr.65 din 30 septembrie 2019, în care s-au invocat excepții de neconstituționalitate, prin raportare la Hotărârea nr.66 din 1 octombrie 2019, subliniind faptul că prin cea din urmă instanța constituțională a efectuat un reviriment jurisprudențial referitor la competența sa de a efectua un control de constituționalitate cu privire la dispozițiile legale ce reglementează procedura de alegere a Președintelui României în cadrul atribuției prevăzute la art.146 lit.f) din Constituție, diametral opus față de cele reținute în cele dintâi hotărâri menționate.

10. În acest sens, arată că, în conformitate cu Comunicatul de presă al Curții Constituționale din 30 septembrie 2019, la această dată Plenul Curții Constituționale a luat a luat în dezbatere cinci contestații, dintre care patru vizau neînregistrarea candidaturilor domnilor Faur Isaia, Nicolae-George Epurescu, Radu Moraru și Bogdan Mihail Zamfir la alegerile pentru Președintele României din anul 2019, iar o contestație a fost formulată împotriva Deciziei Biroului Electoral Central nr.32/D din 27 septembrie 2019 a. În ceea ce privește această din urmă contestație, în comunicatul de presă s-a menționat că va fi luată în dezbatere marți, 1 octombrie 2019, motivul redeschiderii dezbaterilor și repunerii pe rol a cauzei fiind arătat la paragraful 4 al Hotărârii nr.66 din 1 octombrie 2019 (publicată în Monitorul Oficial în data de 8 noiembrie 2019 și afișată pe site-ul Curții Constituționale în data de 11 noiembrie 2019) prin care a fost soluționată contestația, respectiv „necesitatea lămuririi suplimentare a unor aspecte”. Arată că prin Hotărârea nr.66 din 1 octombrie 2019 s-a realizat un adevărat reviriment jurisprudențial în sensul că instanța constituțională a reținut, în esență, că se comportă ca o instanță de judecată, că ridicarea direct de Avocatul Poporului a unei excepții de neconstituționalitate nu reprezintă un remediu juridic suficient, că limitarea exercitării controlului de constituționalitate, în ipoteza unei atribuțiuni constituționale în considerarea căreia Curtea

Constituțională a fost înzestrată cu judecarea legalității unor acte/fapte, nu poate fi acceptată, că revine Curții Constituționale competența ca, în cadrul art. 146 lit.f) din Constituție, să evalueze, la cerere, însăși constituționalitatea Legii nr.370/2004 în ceea ce privește procedura de alegere a Președintelui României și că revine asupra jurisprudenței sale anterioare, neechivocă în privința faptului că nu are competența de a efectua un control de constituționalitate.

11. Ca urmare, apreciază că, dacă în cazul contestației soluționate prin Hotărârea nr.66 din 1 octombrie 2019 Curtea a dispus redeschiderea dezbaterilor și repunerea pe rol pentru data de 1 octombrie 2019, având în vedere necesitatea lămuririi suplimentare a unor aspecte, la fel ar fi trebuit să procedeze și în cazul contestațiilor soluționate prin Hotărârile nr.63, nr.64 și nr.65 din 30 septembrie 2019, dacă lămuririle suplimentare se refereau la tranșarea chestiunii „dacă în cadrul contenciosului electoral prezidențial Curtea Constituțională poate sau nu poate soluționa excepții de neconstituționalitate”. În acest fel, Curtea trebuia să soluționeze excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.4 alin.(2) prima teză și ale art.27 lit.c) teza finală din Legea nr.370/2004 invocată de cei trei contestatori, iar în cazul admiterii acesteia, domnii Bogdan Mihail Zamfir, Radu Moraru și Nicolae-George Epurescu puteau să-și desfășoare campanie electorală, ceea ce ar fi condus la modificarea ordinii candidaților care pot participa la al doilea tur de scrutin.

12. De altfel, mai arată că și Avocatul Poporului a sesizat Curtea Constituțională cu această excepție de neconstituționalitate, ca urmare a petițiilor formulate de dânsul către această instituție.

13. Continuând raționamentul, autorul cererii arată că în situația în care lămuririle suplimentare vizau alte aspecte, atunci Curtea Constituțională nu putea să-și modifice jurisprudența anterioară și trebuia să constate faptul că nu poate soluționa excepții de neconstituționalitate.

14. Faptul că din cursa prezidențială au fost excluși trei competitori legitimi este de natură să influențeze nu numai ordinea candidaților care participă la al doilea tur de scrutin, cât și înșiși candidații care participă la al doilea tur de scrutin.

15. Noțiunea de fraudă menționată la art.52 alin.(1) din Legea nr.370/2004 nu poate fi interpretată numai în sensul de fraudă constatată ca urmare a unui proces penal soluționat cu o hotărâre definitivă sau în sensul de fraudă sancționată administrativ, pentru că atunci textul legii nu ar mai avea nicio aplicabilitate. Hotărârea nr.66 din 1 octombrie 2019 este pronunțată în cadrul aceluiași proces electoral pentru alegerea Președintelui României din anul 2019, astfel încât trebuie să aibă consecințe pentru întregul proces electoral, nefinalizat. În caz contrar, s-ar realiza o discriminare între competitorii electorali, în cadrul aceluiași proces electoral nefinalizat, mai precis între cei care pot și cei care nu pot beneficia de efectele ei.

16. În consecință, solicită anularea alegerilor pentru Președintele României, reluarea campaniei electorale pentru alegerea Președintelui României cu „alinieră la start” și a domnilor Bogdan Mihail Zamfir, Radu Moraru și Nicolae-George Epurescu.

17. Mai arată că, în pofida tuturor demersurilor sale, critica de neconstituționalitate a dispozițiilor art.4 alin.(2) prima teză și ale art.27 lit.c) teza finală din Legea nr.370/2004 nu a fost analizată de instanța de contencios constituțional, iar argumentele susținute de Avocatul Poporului în sesizarea făcută direct, ca urmare a petițiilor sale, nu sunt nici pe departe de complexitatea celor susținute de competitorii menționați, fapt care va conduce, în mod inexorabil, la afectarea și a următoarei campanii electorale de peste 5 ani, deoarece numai atunci se va putea ridica din nou excepția invocată cu argumentele fiecărui competitor.

18. Asigurarea legalității care incumbă și aspectul de corectitudine a acestui proces electoral, mai ales din punct de vedere constituțional, depășesc chestiunea oportunității reluării campaniei electorale.

19. Mai arată că afișarea tardivă a Hotărârii nr.66 din 1 octombrie 2019 a condus, implicit, și la imposibilitatea sa de a formula, în termenul de 3 zile de la momentul încheierii alegerilor, cerere de anulare a acestora, cerere care a fost respinsă, ca tardivă, prin Hotărârea Curții Constituționale nr.75 din 15 noiembrie 2019. Tardivitatea publicității și implicațiile juridice pe care le putea genera dacă se aplicau în acest proces electoral constituie motiv de anulare a alegerilor. Mai susține că termenul de formulare a cererilor pentru anularea alegerilor expiră în mod incorect la data de 12 noiembrie 2019, ora 24,00, neluându-se în calcul faptul că în diasporă votarea s-a încheiat la 11 noiembrie 2019, ora 7,00, ora

României, iar în România votul se putea prelungi, în caz de nevoie, până la ora 23,59 în ziua de 10 noiembrie 2019 și nu s-a publicat nicăieri dacă s-a prelungit sau nu.

20. Referitor la motivarea tardivității în Hotărârea nr.75 din 15 noiembrie 2019 menționează că în campania electorală precedentă pentru alegerile Președintelui României din anul 2014 nicio cerere de anulare a alegerilor formulată în ziua de 5 noiembrie 2014 nu a fost respinsă ca tardivă.

21. În fine, mai face precizarea că a formulat plângere penală pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu, în conformitate cu art.297 din Codul penal, și a infracțiunii de împiedicare a exercitării drepturilor electorale, în conformitate cu prevederile art.385 alin.(1) din Codul penal, de către persoanele fizice funcționari publici în sensul legii penale care urmează a fi identificate de organul judiciar penal.

22. Reprezentantul Ministerului Public, punând concluzii, în temeiul art.68 alin.(1) din Legea nr.370/2004, solicită respingerea, ca inadmisibilă, a cererii.

CURTEA,

examinând cererea în raport cu prevederile Constituției, ale Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și ale Legii nr.370/2004 pentru alegerea Președintelui României, văzând concluziile reprezentantului Ministerului Public, reține următoarele:

23. Potrivit dispozițiilor art.146 lit.f) din Constituție, ale art.37 și art.52 din Legea nr.47/1992, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.807 din 3 decembrie 2010, precum și celor ale art.52 din Legea nr.370/2004 pentru alegerea Președintelui României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.650 din 12 septembrie 2011, cu modificările și completările ulterioare, Curtea Constituțională este competentă să soluționeze cererea privind anularea alegerilor pentru funcția de Președinte al României din anul 2019, desfășurate în al doilea tur de scrutin la data de 24 noiembrie 2019.

24. Examinând cererea formulată, Curtea observă că, potrivit art.52 alin.(1) din Legea nr.370/2004 *„Curtea Constituțională anulează alegerile în cazul în care votarea și stabilirea rezultatelor au avut loc prin fraudă de natură să modifice atribuirea mandatului sau, după caz, ordinea candidaților care pot participa la al doilea tur de scrutin. În această situație Curtea va dispune repetarea turului de scrutin în a doua duminică de la data anulării alegerilor”, iar, potrivit alineatului (2) al aceluiași articol din lege, „Cererea de anulare a alegerilor se poate face de partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale reprezentate în Consiliul Minorităților Naționale și de candidații care au participat la alegeri, în termen de cel mult 3 zile de la închiderea votării; cererea trebuie motivată și însoțită de dovezile pe care se întemeiază”.*

25. Față de dispozițiile legale citate, Curtea reține că una dintre condițiile de admisibilitate a cererilor de anulare a alegerilor pentru funcția de Președinte al României o reprezintă aceea de a fi formulate de către *„partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale reprezentate în Consiliul Minorităților Naționale și de candidații care au participat la alegeri”.* Or, în cauza de față, domnul Bogdan Mihail Zamfir nu are calitatea de titular al dreptului de sesizare în conformitate cu art.52 alin.(2) din Legea nr.370/2004, astfel încât cererea privind anularea alegerilor pentru funcția de Președinte al României din anul 2019, desfășurate în al doilea tur de scrutin la data de 24 noiembrie 2019, formulată de acesta urmează a fi respinsă ca inadmisibilă.

26. Întrucât domnul Bogdan Mihail Zamfir nu are calitatea de titular al dreptului de sesizare în sensul art.52 alin.(2) din Legea nr.370/2004, lipsa acestei calități se circumscrie unei excepții dirimante și, având în vedere art.248 din Codul de procedură civilă coroborat cu art.14 din Legea nr.47/1992, Curtea nu va mai analiza celelalte aspecte învederate prin prezenta cerere.

27. Pentru considerentele expuse, în temeiul art.146 lit.f) din Constituție, al art.37 și art.38 din Legea nr.47/1992, republicată, precum și al art.52 din Legea nr.370/2004, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

HOTĂRĂȘTE:

Respinge, ca inadmisibilă, cererea privind anularea alegerilor pentru funcția de Președinte al României din anul 2019, desfășurate în al doilea tur de scrutin la data de 24 noiembrie 2019, formulată de domnul Bogdan Mihail Zamfir.

Hotărârea este definitivă și general obligatorie și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 28 noiembrie 2019.